

sequence and system character of her realization end-point of which is a receipt of necessary sufficient volume of practical knowledge and acquisition of professional competences in accordance with an educationally-qualifying level. At what practical preparation acquires the special actuality exactly for social work, so as it not theoretical and practical activity.

The analysis of philosophical and психолого-педагогічної literature is carried out and a concept "humanism values" is certain, their classification is given. A concept "humanism values", we see as a system of orientations of personality, which includes presentation, persuasion, norms and principles publicly схвалювальної behavior, the main categories of which is kindness, love, justice, conscience, responsibility, honour and dignity, sympathy, mercy, anxiety, warmth, respect and others like that.

The article touches professional problems of social worker, namely a profession requires the display of sympathy from personality, емпатії to the client, understanding, tolerant and impartial relation. These internalss, bringing in allows to form to practical activity, and also enables to understand and comprehend a future profession, because social worker it is calling. The groups of values, which are professionally meaningful for future activity of social worker, are also described. Some features of preparation of future social workers are outlined, an accent is done on practical to composition of educational process. The special attention is spared to principles and organization of practice on different courses.

Key words: humanism values, social worker, practical preparation of future social workers, principles of organization of practice.

Отримано 22.04.2016

УДК 37.013.42: 339.194: 559.89

Г. І. Лемко
lemko01@mail.ru

ТЕАТРАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Лемко Г. І. Театральні технології як засіб профілактики торгівлі людьми в соціально-педагогічній діяльності. В даній статті аналізуються театральні технології соціально-педагогічної діяльності як засіб профілактики торгівлі людьми. Зокрема, представлено теоретичний аналіз форум-театру, плейбек-театру та соціальних мініатюр як інтерактивних форм профілактики соціальних проблем.

Форум–театр – творчий метод, безпосередньо пов’язаний з театром. Це інтерактивний процес, у якому беруть участь не тільки актори, а й глядачі. Вистава, побудована за методикою форум-театру, передбачає наявність агресора, жертви і кількох «нейтральних» персонажів. Кожен глядач може зупинити виставу в кульмінаційний момент: дискримінації, приниження, конфлікту, узурпації влади чи насилля, і самим зайняти місце одного з акторів, окрім агресора. Зрозуміло, що це найпростіший спосіб вирішення конфлікту, проте завданням форум-театру є розширити досвід учасників та сформувати вміння протистояти кривднику.

Плейбек-театр – це форма альтернативного театру, в основі якої лежить спонтанна гра та імпровізація акторів. Основна ідея плейбеку дуже проста: коли люди збираються разом і розповідають про реальні події, які відбуваються в їхньому житті, а потім спостерігають, як розповіді втілюються в життя, у комунікацію вступає безліч людських послань і цінностей, багато з яких суперечать загальноприйнятим нормам нашої культури. Але ідея полягає в тому, що особистий досвід кожної особистості вартий уваги. Ваше життя це мистецтво, а ваша розказана історія може навчити новому не тільки вас, а бути корисною для інших. Історія сама по собі – об’єкт надзвичайно важливий, вона необхідна для будівництва сенсу нашого життя, саме наше життя наповнене історіями.

У профілактичній роботі з протидії торгівлі людьми актуальними є соціальні мініатюри. Соціальні мініатюри – це невеликі за розміром твори-розповіді про важливі для суспільства теми. Серед видів соціальних мініатюр, які можна використовувати у соціально-педагогічній діяльності по профілактиці торгівлі людьми слід виокремити: п’єса, монолог, розмовна, хореографічна, вокальна або музикальна сценки.

Такі форми роботи з учнями та молоддю стимулюють до інтенсивної творчої праці, вміння бачити соціальний світ не тільки крізь призму теоретичних положень, але й в контексті живої реальності.

Ключові слова: торгівля людьми, театральні технології, соціально-педагогічна діяльність, профілактика, учні, молодь, форум-театр, плейбек-театр, соціальні мініатюри.

Лемко Г. И. Театральные технологии как средство профилактики торговли людьми в социально-педагогической деятельности. В данной статье анализируются театральные технологии социально-педагогической деятельности как средство профилактики торговли людьми. В частности, представлен теоретический анализ форум-театра, плейбэк-театра, социальных миниатюр как интерактивных форм профилактики социальных проблем.

Форум–театр – творческий метод, непосредственно связанный с театром. Это интерактивный процесс, в котором принимают участие не только актеры, но и зрители. Спектакль, построенный по методике форум-театра, предполагает наличие агрессора, жертвы и нескольких «нейтральных» персонажей. Каждый зритель может остановить спектакль

в кульминационный момент: дискриминации, унижения, конфликта, узурпации власти или насилия, и самим занять место одного из актеров, кроме агрессора. Понятно, что это самый простой способ решения конфликта, однако задачей форум-театра является расширить опыт участников и сформировать умения противостоять обидчику.

Плэйбэк-театр – это форма альтернативного театра, в основе которой лежит спонтанная игра и импровизация актеров. Основная идея плейбеку очень проста: когда люди собираются вместе и рассказывают о реальных событиях, которые происходят в их жизни, а затем наблюдают, как рассказы воплощаются в жизнь, в коммуникацию вступает множество человеческих посланий и ценностей, многие из которых противоречат общепринятым нормам нашей культуры. Но идея заключается в том, что личный опыт каждой личности достоин внимания. Ваша жизнь это искусство, а ваша рассказанная история может научить новому не только вас, а быть полезной для других. История сама по себе – объект чрезвычайно важен, она необходима для строительства смысла нашей жизни, именно наша жизнь наполнена историями.

В профилактической работе по противодействию торговле людьми актуальными являются социальные миниатюры. Социальные миниатюры – это небольшие по размеру произведения-рассказы о важных для общества тем. Среди видов социальных миниатюр, которые можно использовать в социально-педагогической деятельности по профилактике торговли людьми следует выделить: пьеса, монолог, разговорная, хореографическая, вокальная или музыкальная сценки.

Такие формы работы с учащимися и молодежью стимулируют к интенсивной творческой работы, умение видеть социальный мир не только сквозь призму теоретических положений, но и в контексте живой реальности.

Ключевые слова: торговля людьми, театральные технологии, социально-педагогическая деятельность, профилактика, учащиеся, молодежь, форум-театр, плейбек-театр, социальные миниатюры.

Торгівля людьми є одним із найсерйозніших злочинів проти людини, який має як економічні, так і соціальні, педагогічні, психологічні причини. Насамперед, це явище пов'язане з такими процесами як порушення прав людини, насилля, незаконна міграція, організована злочинність, примусова проституція, експлуатація праці, зубожіння, нерівні міжнародні економічні зв'язки тощо. Жертвами сучасних форм рабства в усьому світі щорічно стають мільйони людей.

Уперше про торгівлю людьми як про глобальну проблему було заявлено на початку ХХ століття. Ряд важливих міжнародних документів, спрямованих на боротьбу з работоргівлею, було прийнято у першій половині ХХ століття [2, с. 12]. Тоді ж виникла потреба напрацювання системних підходів до боротьби із цим явищем. Говорячи про організацію боротьби з торгівлею людьми, перш за все необхідно зазначити, що

майже кожна країна має в своєму кримінальному законодавстві юридичні норми, у відповідності з якими настає кримінальна відповідальність за торгівлю людьми.

В Україні немає єдиної статистики щодо кількості та категорій осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Правоохоронні органи надають офіційні дані лише про ту кількість потерпілих, яких вони реєструють під час злочинних розслідувань. Незадокументовані випадки вони до уваги не беруть, що заважає проведенню об'єктивної оцінки ситуації. Міжнародна організація з міграції, громадські організації та національні надавачі соціальних послуг ведуть власну статистику про потерпілих від торгівлі осіб, яким вони допомагають, що дає можливість не тільки оцінювати масштаби цього явища, а й вивчати його особливості: причини, наслідки, групи ризику, потреби потерпілих тощо [3, с. 5].

Залучення до експлуатації багатьох людей дуже часто відбувається через низький рівень поінформованості щодо можливих ризиків та призводить до того, що вони досить легко стають жертвами торгівлі з тяжкими наслідками для власного здоров'я або навіть життя. Тому одним із важливих завдань у сфері протидії торгівлі людьми є превентивна робота для різних вразливих категорій населення.

Профілактична робота з учнівською та студентською молоддю є одним з основних напрямів соціально-педагогічної роботи з протидії торгівлі людьми.

У соціальному контексті профілактика торгівлі людьми – це діяльність суб'єктів соціальної сфери з упровадження системи заходів, спрямованих на виявлення і попередження торгівлі людьми шляхом забезпечення оптимальних умов, що сприяють мінімізації та подоланню руйнівного впливу на особистість чинників торгівлі людьми.

Досягнення мети профілактики торгівлі людьми забезпечується відповідними умовами та реалізується через зміст профілактичної роботи відповідно до видів профілактики – первинна, вторинна чи третинна.

Первинна профілактика має більш загальний характер і проводиться з метою інформування про наявність проблеми торгівлі людьми, шляхи запобігання, правила безпечної поведінки, діяльність органів державної влади, громадських та міжнародних організацій у цій сфері. Вторинна профілактика торгівлі людьми проводиться з метою формування навичок безпечної поведінки у дітей групи ризику та їхніх батьків, готовності звертатися до органів державної влади та громадських організацій, формування навичок самодопомоги. Третинна профілактика проводиться з дітьми, котрі постраждали від торгівлі дітьми, та їхніми батьками з метою уникнення повторного потрапляння в такі ситуації. Важливими напрямами цієї роботи є визначення шляхів самореалізації дитини, сприяння її ресоціалізації, профорієнтація.

За сучасних умов розгортання соціально-педагогічної роботи в Україні набуваю актуальності завдання впровадження якісно нових технологій у роботі з різними категоріями населення. Особливе місце

серед яких посідають саме інтерактивні технології. На сьогодні проблема інтерактивних технологій в Україні є найбільш обговорюваною.

Розкриття сутності інтерактивних технологій у соціально-педагогічній сфері було предметом дослідження багатьох науковців, які вважають інтерактивні підходи найбільш ефективними у вирішенні соціальних проблем сьогодення. Аналіз публікацій стосовно використання інтерактивних технологій надають можливість зазначити, що цій проблемі присвячено значну кількість досліджень С. Архипової, О. Безпалько, Р. Вайноли, Н.Гусак, Т. Журавель, І.Зверєвої, А. Капської, І. Мельничук, Д. Пенішкевич, Н. Романової, Л. Тимчук та інших.

Метою статті є теоретично обґрунтувати особливості театральних технологій як засобів превентивної роботи по запобіганню торгівлі людьми.

Одними із найцікавіших і найпопулярніших технологій у роботі з молоддю та дітьми є театральні технології.

Серед театральних технологій, які є важливими у превентивній роботі по запобіганню торгівлі людьми слід виокремити такі як форум-театр, плейбек-театр та соціальні мініатюри [4, с. 95].

Форум-театр є однією із інтерактивних технік групової роботи, що передбачає активне залучення учасників та глядачів: учасниками є кілька осіб, які виконують роль акторів. Їм наперед дають завдання вивчити свої ролі та провести репетицію, а глядачами є непідготовлені люди, що не знають сюжету, однак поінформовані про проблематику, що розглядатиметься. Основоположником цієї методики вважають Августо Боалю, засновника народного театру Бразилії, а першими темами форум-театру стали упередження та насильство щодо жінок. Методику форум-театру сьогодні активно використовують спеціалісти при проведенні профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі, при вирішенні конфліктних ситуацій серед підлітків та обговоренні соціально значущих проблем, які турбують населення. При цьому не потрібна професійна акторська підготовка учасників та глядачів.

Головна мета форуму-театру – надання інформації і отримання навиків дозволу існуючої проблеми певною людиною з використанням досвіду інших людей і з підключенням можливостей власного емоційного інтелекту.

Темами спектаклів форуму-театру можуть бути самі різні проблеми суспільства: відношення між членами сім'ї, співробітниками, представниками різних націй, культур, релігій, людей з обмеженими можливостями, питання, що стосуються здорового способу життя, наркоманії, алкоголізму, торгівлі людьми тощо.

Методика проведення форум-театру така. Впродовж 15–20 хвилин розігрується міні-вистава, яка може складатися з кількох мізансцен (від 3-х до 6-ти), в яких показують різні проблемні аспекти ситуації (наприклад, кілька проблемних сюжетів з одного дня, які призводять до негативу: дискримінації, насилля, навішування ярликів тощо). Переважно ці ситуації є реальними, оскільки відбуваються в повсякденному житті. Ролі

розподіляються між волонтерами за їхнім бажанням. Якщо форум-театр є однією із форм роботи організації, – то в такому випадку є певна кількість волонтерів, які регулярно беруть участь у виставах. Саме дійство відбувається у великому приміщенні (наприклад, спортзалі) або на вулиці.

У фінальній частині вистави яскрава мізансцена (в результаті якої відбувається деструктивна дія: вживання психотропних речовин, насилля, самогубство тощо) переривається «стоп-кадром», і глядачам пропонують змінити цю мізансцену таким чином, щоб негативних наслідків не відбулося. При цьому глядачі не знають, що відбуватиметься, до самого кінця. Лише після фіналу вони можуть залучатися до вистави, змінюючи ті мізансцени, які, на їхню думку, спровокували негативну ситуацію.

З цього моменту починається обговорення вистави, що триває 2–3 години, під час якого надається важлива інформація щодо проблемної ситуації. Після закінчення вистави беруть інтерв'ю в учасників, проводять анкетування. Ведучий є головним консультантом, оскільки вистава не має бути агресивною чи смішною, не має викликати у глядачів суперечливі почуття.

Міні-вистава має на меті змусити людину замислитися над проблемою, зрозуміти, що проблема існує незалежно від того, що людина про неї знає і як до неї ставиться. Важливим моментом є обговорення проблеми з глядачами під час вистави та після неї.

Переважно ведучий керує процесом, однак основна роль в обговоренні належить глядачам та учасникам. Однією із особливостей форум-театру є відсутність рекомендацій, як потрібно діяти у другій частині вистави. У підсумку вибір робить сама людина, і ніхто не може їй сказати, як потрібно чинити в такій ситуації. Це і є головною особливістю форум-театру.

Впровадження цієї методики передбачає певні умови: велике приміщення; дії мають відбуватися не на сцені, а перед нею чи в спеціальному приміщенні (наприклад, спортзалі), де глядачам буде легко вийти на імпровізовану сцену та змінювати акторів.

У такій виставі є кілька основних фаз.

1. Розігрів. Тілесні вправи та ігри, що проводяться з метою розслаблення учасників. Такі вправи тривають 15–20 хвилин у певній послідовності, поступово ускладнюючись змістовно та емоційно і залучаючи все більшу кількість учасників. Всі вправи проводяться в колі. При цьому потрібно спостерігати, щоб не виникло агресивного суперництва між учасниками. Після закінчення фази розігріву глядачі сідають на свої місця, і після вступного слова ведучого розпочинається наступна фаза.

2. Дія. Глядачам пропонують 12–15-хвилинну виставу з 4–6-ти мізансцен, кожна з яких закінчується «стоп-кадром». Фінальна сцена не завершена, глядачам пропонують передбачити хід подій.

Спочатку з глядачами обговорюють проблему, намагаються передбачити наслідки поведінки героїв, відбувається обмін почуттями,

рефлексія. Потім – перехід до наступної фази – початок дискусії (це може бути як монолог ведучого, так і діалог між акторами).

3. Форум. Ця фаза є основною в процесі гри. На цьому етапі пропонують часткову заміну глядачами акторів. Зупиняючи на свій розсуд акторів у мізансцені, глядачі намагаються запропонувати ідеальний, на їхню думку, варіант подій. Глядач може включатися у сцени поступово, спочатку проговорюючи роль, а потім її програвати. Дуже важливо, щоб глядачі не лише проговорили, а й програвали свої ролі та проявлялися емоційно.

Головне в цій фазі – емоційна підтримка. Жодна дія не критикується, не осуджується, а лише підтримується оплесками. Важливо отримати якомога більше варіантів вирішення ситуації. Варто звернути увагу на реакцію глядачів, які не виходять на сцену. Вони можуть дискутувати один з одним, що є важливим елементом інтерактивної техніки, оскільки показує глибину переживання проблеми.

Актори при цьому використовують особливий прийом. Підігруючи та імпровізуючи разом із глядачами, вони водночас дають можливість ситуації стати ідеально вирішеною. При цьому останнім необхідно пояснити, що в житті проблеми так просто не вирішуються і людям у складній ситуації непросто відразу змінити свою поведінку або ставлення до проблеми, для цього потрібен час та їхнє бажання. Тривалість цієї фази вистави – 2-3 години.

4. Передача інформації. Ця фаза не є окремою, оскільки передача інформації може відбуватися під час вистави та після її завершення. Профілактичну інформацію можуть надавати спеціалісти, присутні на виставі (медики, юристи, психологи). Важливо, щоб таку інформацію передавали й самі учасники-актори один одному.

Окрім того, для цього використовують «підсадних качок» – акторів, що перебувають серед глядачів.

5. Зворотній зв'язок. Під час цієї фази беруть інтерв'ю у глядачів про виставу, їхні почуття та переживання, про зміну ставлення до проблеми, яка розглядалася.

6. Обговорення висновків акторами та фахівцями. До обговорення залучають лише ведучого, акторів та запрошених фахівців (психолога, юриста, медика у разі потреби та ін.). Глядачі цього етапу не бачать. Важливий момент при цьому – виявлення успішних та неуспішних дій акторів. Актори, фахівці та ведучий обговорюють ті «відкриття» глядачів, які зможуть допомогти проводити вистави надалі [1, с. 35].

Практика впровадження форум-театрів у інформаційно-просвітницькій роботі з протидії торгівлі людьми свідчить, що цей метод актуальний у роботі з різними представниками цільової аудиторії.

Плейбек-театр – це форма альтернативного театру, в основі якої лежить спонтанна гра та імпровізація акторів.

Плейбек почав існувати в уяві Джонатана Фокса 1975 року. Сам Фокс був прихильником театру імпровізації й керував театральною компанією «Вся ця грація», коли його друг запросив на семінар із

психодрами. Побачене було йому дуже близьким і відповідало уявленню місії театру: це було про внутрішнє, про особистісне, це була спільна насичена дія з повагою до індивідуальності та цінності групи. Фокусу вдалося розвинути зовсім новий жанр, не схожий на інші: цілісний і такий, що відповідає потребам кожного. На відміну від психодрами, плейбек не є терапією, але він гарантує, що розказана історія буде сприйнята, якою б вона не була: сумною, веселою, болючою чи нереальною. Плейбек-театр не шукає рішень, замість цього розказане стає предметом глибокого діалогу, який є уроком від життя, від самого себе і для самого себе.

Плейбек-театр представлений у більш ніж 50 країнах світу, існують також дитячі плейбек-театри.

У плейбек-театрі на сцені знаходяться актори, музиканти та кондактор, який є посередником між глядачами та акторами. Як правило, глядач розповідає історію – обов'язково ту, що він особисто пережив. Це може бути сон, хвилювання, реальні події чи емоції. Історії можуть бути зовсім короткими, іноді незв'язними, передавати якісь почуття чи стан людини, а можуть, навпаки, доволі точно, хронологічно зображати певні події. Почута історія, за сигналом ведучого, програвється акторами під супроводом музики. Глибинна психологічна складова театру не заперечує його естетики як мистецтва. Спонтанність та імпровізація – це не хаос, а відпрацьована налаштованість і відчуття один одного.

Основна ідея плейбеку дуже проста: коли люди збираються разом і розповідають про реальні події, які відбуваються в їхньому житті, а потім спостерігають, як розповіді втілюються в життя, у комунікацію вступає безліч людських послань і цінностей, багато з яких суперечать загальноприйнятим нормам нашої культури. Але ідея полягає в тому, що ви, ваш особистий досвід варті уваги. Ваше життя це мистецтво, а ваша розказана історія може навчити новому не тільки вас, а бути корисною для інших. Історія сама по собі – об'єкт надзвичайно важливий, вона необхідна для будівництва сенсу нашого життя, саме наше життя наповнене історіями.

Результатом плейбеку є соціальна зміна, заново пережиті драматичні моменти з життя, давно забуті спогади, яким дали друге дихання, новий ракурс. Весь процес заснований на енергіях обміну між акторами, залом та розповідачем. Кожна історія є подарунком.

У профілактичній роботі з протидії торгівлі людьми актуальними є соціальні мініатюри. Соціальні мініатюри – це невеликі за розміром твори-розповіді про важливі для суспільства теми. Серед видів соціальних мініатюр, які можна використовувати у соціально-педагогічній діяльності по профілактиці торгівлі людьми слід виокремити: п'єса, монолог, розмовна, хореографічна, вокальна або музикальна сценки.

Таким чином, форум-театр та соціальні мініатюри є ефективними методиками, які дають змогу охопити інформацією велику аудиторію, актуалізувати гостру соціальну проблему за допомогою яскравих театральних образів, в інтерактивній формі відповісти на питання, що

виникають у глядачів, а також висловити свою власну позицію щодо найболючішої проблеми.

Список використаних джерел

1. Жеребньова Л. В. Соціально-психологічний театр / авт.-упоряд. : Любов Жеребньова, Тетяна Артеменко. – К. : Шк.світ, 2011. – 120 с.
2. Запобігання торгівлі людьми. Навч.-метод. посібник. – Київ – Харків, 2001. – 176 с.
3. Інформаційно-просвітницька робота з протидії торгівлі людьми [Текст]: метод. рек. / Наталія Романова, Наталія Гусак. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 159 с.
4. Сучасні технології у роботі з протидії торгівлі людьми: Навчально-методичний посібник / Ред.кол.: Н. Козакевич, Г. Малишкіна. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. – 164 с.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Zherebn'ova L. V. Social'no-psihologichnij teatr / avt.-uporjad. : Ljubov Zherebn'ova, Tetjana Artemenko. – K. : Shk.svit, 2011. – 120 s.
2. Zapobigannja torgivli ljud'mi. Navch.-metod. posibnik. – Kiiv – Harkiv, 2001. – 176 s.
3. Informacijno-prosvitnic'ka robota z protidii torgivli ljud'mi [Tekst]: metod. rek. / Natalija Romanova, Natalija Gusak.– K.: Vid. dim «Kievo-Mogiljans'ka akademija», 2011. – 159 c.
4. Suchasni tehnologii u roboti z protidii torgivli ljud'mi: Navchal'no-metodichnij posibnik / Red.kol.: N.Kozakevich, G.Malishkina. – Ivano-Frankivs'k: Misto NV, 2014. – 164 c.

Lemko G. I. Theatrical technologies as means of prophylaxis of trading in people in social-pedagogical activity. In this article are analysed theatrical technologies of social-pedagogical activity as means of prophylaxis of trading in people. In particular presents the theoretical analysis of forum-theatre, playback-theatre and social miniatures as interactive forms of prevention of social problems.

Forum-theatre is a creative method directly related with theatre. It is an interactive process which involves not only the actors but also the audience. The presentation built by methodology of forum theatre, envisages the presence of aggressor, victim and a few "neutral" personages. Every spectator can stop presentation at a climactic moment: discrimination, humiliation, conflict, usurpation of power or violence, and to take the place of one of actors, except an aggressor. Clearly that it is the simplest method of resolution of the conflict, however a task of forum theatre is to extend the experience of participants and form the ability to confront the abuser.

A playback-theatre is a form of alternative theatre, which is based on spontaneous play and improvisation actors. The basic idea of playback is very simple: when people gather together and tell about the real events which occur in their life, and then look after how stories come to life, in communication comes many human messages and values, many of which are contrary to

accepted norms of our culture. But the idea is that personal experience of each individual is worthy of attention. Your life is this art, and your history can teach to new not only you, and can be helpful to other. History in itself - extremely important object, it is needed for building the sense of our life, exactly our life is full of stories.

In prophylactic work from counteraction to trading in people there are actual social miniatures. Social miniatures are small in size works-stories about important for society themes. Among the types of social miniatures, which can be used in social-pedagogical activity on the prophylaxis of trading in people it follows to distinguish: stage play, monologue, colloquial, choreographic, vocal or music scenes.

Such forms of work with students and young people stimulate to intensive creative work, ability to see the social world not only through the prism of theoretical positions, but also in the context of living reality.

Key words: trading in people, theatrical technologies, social-pedagogical activity, prophylaxis, students, young people, forum-theatre, playback-theatre, social miniatures.

Отримано 11.05.2016

УДК 159.9:331.56

Ж. В. Мельник

zhannamelnick@yandex.ua

ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ДОВГОТРИВАЛОГО БЕЗРОБІТТЯ

Мельник Ж. В. Психологічні детермінанти довготривалого безробіття. У даній статті розглядається термін довготривалого безробіття, яке тісно пов'язане з проблемами поширення бідності, наростання деструктивних настроїв та соціальної нестабільності, маргіналізації та криміналізації суспільства, що становить загрозу національній безпеці та соціальному прогресу. Обґрунтовується звернення до соціально-психологічного аналізу ситуації безробіття, яке зумовлене тим, що психологія подолання безробіття лежить на перехресті двох наукових векторів – психології особистості і психології ситуації. Наголошується, що саме для соціально-психологічного аналізу феномену довготривалого безробіття доцільно використовувати синергетичний підхід, згідно з яким поведінка розглядається як результат безперервної взаємодії особистості із ситуацією, причому щодо особистості значущими є когнітивний і мотиваційний фактори, щодо ситуації – те психологічне значення, яке вона має для особистості. Доводиться, що визначальними характеристиками поведінки безробітних